

JONGE FUTEN ONDANKS PLEZIERBOOTJES

Willem van der Waal

In het voorjaar van 1993 had een Meerkoetenpaar weer eens een nest gebouwd op het schroefgat van een voor mijn huis liggende woonboot in het Entrepotdok. Het blijft een verrassende gracht. Het afgebouwde nest bevatte vier eieren. Maar door de prachtige voorzomer kozen veel bootjes het grachtensop. Behalve veel herrie (mijzelf hoor je niet klagen over vliegtuiglawaai) veroorzaakte dat heen en weer varen ook veel golfslag. Het nest sloeg kapot en de vier eieren vielen in het water. De Meerkoeten begonnen opnieuw, maar nu op een door iemand tussen de palen van een duckdalf vastgebonden stuk piepplastic. Het was voor deze Meerkoeten de tweede poging op dit piepplastic; de eerste keer kantelde het na het een week door het gewicht van de broedende vogel en de vier eieren, en het hele zaakje verdween in de gracht. Begin juli was het gedaan met het mooie weer: regen, regen en nog eens regen.

Op 11-7-93 zwom een Futenpaar door de gracht en ze zagen het fundament van het Meerkoetennest. Blij met deze vondst gingen ze direct baltsen. Op 14-7 begonnen ze met de nestbouw en ook op de 15e werd er driftig gebouwd. Het nest werd opgebouwd met behulp van allerlei opgedoken glibberige stukken blad en zo, die op het eerder door de Meerkoeten gelegde fundament werden gedeponneerd. Een paar in het water drijvende takken werden voor de eerste etage gebruikt. Ondanks het slechte weer was er toch iemand die zijn tuin ging doen. Enkele in het water drijvende dotten gemaaid gras werden als vloerbedekking gebruikt.

Op 16-7 lag het eerste ei in het nest en op de 17e werd er met het broeden begonnen. Tijdens de gehele broedperiode werd er aan het nest doorgebouwd. Hierbij werden onder andere gebruikt: een plastic zak van V & D, een leeg pakje shag (merk Brandaris), en een waarschijnlijk door een scheepsschroef kapotgeslagen pak (halfvolle!) melk werd als golfbreker gebruikt. Een ruziend verloofd mensenpaar -ook op mensen heeft slecht weer invloed - gooide in woede een bos rozen in de gracht. Hiervan werden er drie als nestmateriaal gebruikt. Ook een stuk touw en een rood-wit gekleurd plastic afzettingslint werden in gebruik genomen. Kortom, een in Ajax-kleuren gestoken nest zoals dat Amsterdamse Futen betaamt. Als Ajax dan nog geen kampioen wordt ...

De 21e lag het derde ei in het nest (het tweede had ik gemist), op 24-7 het vierde, terwijl de bouw maar doorging. Het langdurige broeden was nu echt

begonnen.

Het Futenpaar hield zich keurig aan het gemiddelde van elke 48 uur een ei (Cramp 1977). Eenmaal heb ik het aflossen van het broeden kunnen timen. Dat was op 30-7 en wel om 06.00 uur, en de nu frisse broeder werd die dag om 17.20 uur afgelost. Gezien de lange broedduur zal ik wel een aflossing hebben gemist, maar ja, ook ik moet wel eens naar de w.c. Het nest lag voor de overvloedige juli-regens beschut door de over het nest welvende scheepsromp. Alleen als er een boot door de gracht voer klotste het water tegen en vaak ook over het nest heen. De broedende Fuut hield de eieren droog en de zwemmende Fuut begon na zo'n onvrijwillig golfslagbad het nest te verstevigen met allerlei rommel, waaronder zelfs een leeg plastic boterkuipje (merk Latta). Maar na een hevige golf spoelde het kuipje - slank en wel - weg. Slechts eenmaal raakte de broedende Fuut in paniek door een visser die met een totebel (dat is een speciaal soort schepnet) snoekvisjes aan het vangen was bij het nest. Bij het verlaten van het nest dekte de Fuut de eieren af met een stuk plastic.

Fuut op nest (Martijn de Jonge)

Beschuit met muisjes werden er niet uitgedeeld op 13-8, maar op die dag kroop het eerste jong uit het ei. De Futen hadden zich met 28 dagen broeden keurig aan het gemiddelde gehouden (Cramp 1977). Om 12.30 uur kroop het eerste jong uit het ei. Het was die dag zomer geworden, en waarom zou je als jong dan nog langer in je ei blijven suffen? Maar door het mooie weer kwamen ook de lawaaiige en golfmakende bootjes weer op het water. Het klotste en golfde en het nest kreeg het zwaar te verduren. Jong nummer een zat hoog en droog op de rug van een van zijn ouders en de volgende dag, de 14e, werd om 11.00 uur het tweede jong geboren. De gemotoriseerde bootjesmensen, die zo graag mopperen op vliegtuiglawaai, gooiden er deze zaterdag nog een schepje bovenop. Het tweede jong had net de rug van een van zijn ouders beklommen en kroop gezellig tegen zijn broer of zus aan, toen de ene golf na de andere het nest overspoelde. Om 17.00 die dag werd het nest verlaten, tegen zoveel watergeweld was geen broedtrouw opgewassen. Of voelden de Futen dat de twee laatste eieren dood waren? Zondag de 15e was het echt kermis op het water, het nest spoelde die middag kapot, de resterende eieren vielen in het water en wat er van het nest over was gebleven spoelde weg. De twee oude Futen met hun jongen zwommen nog een kleine week in de buurt van het nest rond, voor ze definitief uit het Entrepotdok vertrokken.

11-7 balts.
12-7 balts.
13-7 balts.
14-7 nestbouw.
15-7 nestbouw.
16-7 eerste ei.
17-7 broeden.
21-7 derde ei.
24-7 vierde ei, nestbouw gaat door.
30-7 06.00 aflossing broeden. 17.20 aflossing broeden.
13-8 12.30 eerste jong uitgekomen.
14-8 11.00 tweede jong uit. 17.00 nest wordt verlaten, twee (onbevruchte?) eieren blijven achter. Erg mooi weer.
15-8 zondag, nest spoelt weg door vele bootjes.

Literatuur: Cramp and Simmons (eds), 1977. Handbook of the Birds of Europe, the Middle East and North Africa: the Birds of the Western Palearctic, Volume 1. Oxford.

Willem van der Waal
Binnenkadijk 274
1018 ZJ Amsterdam